

САНА

ЧУРАПЧЫ
УЛУУХУН
ХАБЫАТА

ОЛОХ

ХАБЫАТ
1991 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 52 (8160) - 1997 сыл ыам ыйын 8 күнэ, Ойгурунньук, ☆ Санаата — 1084 солкуобай.

ОМУКТАР СОМОБОЛОҔУУЛАРЫН КӨСТҮҮТЭ

Бу дыт муус устар 24-26 күннэргэр Дьонуснайга Саха сирин норуоттарын II Ассамблеята буолан ааста.

1994 сыллаахха буолбут бастакы Ассамблеяга 10 эрэ национальнай-культурнай холбохтартан делегаттар кэлбит буоллахтарына, быыл 30 национальнай-культурнай холбохтартан 155 делегат уонна улуустар, куораттар бэрэстэбиитэллэрэ — барыта 384 делегат кыттыыны ылла.

Делегациялары министерстволарынан, тэрилтэлэринэн сыһыаран көрсүүхүлэргэ сырытчылардылар.

Билиги улууспутуттан 4 делегат — Тарасов Т. Л. улуус дьаһалтатын баһылыгы социальнай боппуруостарга солбуйааччы, Бушков Н. Н., П. М. Решетников аатынан народнай театр режиссера, ыччаттар уонна айар холбохтуктар ааттарыттан, Оконешникова У. Н., Чыапсара баһынай хаһаайыстыбаларыттан, улуустаагы «Байылыат тиргэн» конкурсы ыыймылаада, Макарова Р. С., учуутал, ветераннартан — кыттыыны ылыбыт.

Билигин Тыл хаһаайыстыбатын уонна ас-үөл министерствотыгар сыһардылар. Күннүлэр Ассамблея үлэллэр кэмин тухары транспортунан хааччылдылар, куорат араас бөдөн тутууларынан экскурсияга сырытчылардылар. Ойон махталбыт улахан.

Бастагы күн улуустар баһылыктарыгар «Саха Республикатын государственность: история, будущее, перспективы» дьин темада научнай-практической конференция ытылыына. Итин талынан үс темада төгүрүк остоол тэриллинэ. «Саха Республикатын национальнай политикаһын экономикаһа тутула» дьин темада «төгүрүк остуолу» СР Правительствотын Председателин солбуйааччы Шиньков Р. Ю. салайан ытта. Биликтэн итин И. Н. Бушков кытыына. Иккис тема — «Саха Республикатын национальнай политикаһын социальнай правовой тускула». Салайааччы — СР Правительствотын Председателин солбуйааччы Борисов Е. А., Күннү үлэтигэр биликтэн У. Н. Оконешникова кыттыыны ылла. Үйүс тема: Саха Республикатын национальнай политикаһын культурнай тускула». Салайааччы — Правительство Председателин солбуйааччы Никитина Е. Н. Бу «төгүрүк остуолу» мин кытыным.

тусага» мин кытыным.

Ити курдук араас темаларга дьаһалттары нэти, дүүллэһин, Саха Республикатын государственнай национальнай политикаһын олоххо киллэрингэ, Российской Федерация государственнай национальнай политикаһын концепциятыгар олобуран бигэ туруктаах сайдыыны ситиһэргэр бары норуоттар бэрэстэбиитэллэрэ бииргэ үлэлээһиннэргэ зрагы наадалаабын, республика нэһилээннэтигэр бары араатын түмүргө, биир тылынан эттэххэ, сомоболоһон республикабыт сайдыытын, ил-эйэни хааччыйахтаахпыт дьин өйгө-санаада кэллэбит.

Иккис күн Опера уонна балет театрыгар сардарда 10 чаастан Саха сирин норуоттарын II Ассамблеяга үөрүүлээхтик аһылыына. Күннү үлэтигэр Президент М. Е. Николаев кыттыыны ылла. «Саха Республикатыгар общественнай сөбүлэһин уонна гражданская бииргэ түмсүү» дьин темада сүрүн дьаһалтаы Правительство Председатели В. П. Федоров өлөрдө.

Дьаһалат сүһүнүнэ 25 күн тыл эттэ. Михаил Ефимович түмүтүр республика минигэр турар сорукары быһаарыыга биир санаалаах, түмсүүлээх буолуу, эйэ-дэмнээх олоруу наадатыгар, производство араас салаатын сайыннарыы, бөбөнү салайыныы, онорон таһаарар бородууксуулары астааһын, араас кооперативтары тэрийии, тыа сирин сайдыытын боппуруостарыгар болгомтону туһаайды.

М. Е. Николаев быһаар миннээги программаны олоххо киллэрингэ билиги, элбэх омуктаах норуот бэрэстэбиитэллэрэ, үлэ сүрүн туһайыыларын ырыан сөбүлэһин уонна гражданская бииргэ түмсүү туһунан Сөбүлэһини ылыныбыт.

Сөбүлэһингэ улуустартан, министерстволартан, билиги улуустар салайааччыбыт Тарасов Т. Л. — барыта 60-ча күн илти баттаатылар. Вүтэһигэр Президент Сөбүлэһингэ илти баттыр церемонията өрө күүрүүлээхтик ааста.

Ол кэминтэн Ассамблея усталабын, туһааннаах уураабын бигэртэтибит, Ассамблея сэмэтин бигэртэтибит, мин председателинэн академик Парфенов Леонид Михайлович биир санаанан талылыына.

Үйүс күмүсүгэр Опера уонна балет театрыгар

Бу күннэргэ
„Сага олох“ хаһыакка
1997 сыл

иккис ангарыгар
сурутуу бара турар.
Күндү аабааччы!
Улууһун хаһыатыгар
суруттарарга тиэтэй!

СЫАНАТА: ЧААҔЫНАЙ ДЬОҔҦҦО—74400
СОЛК.,
ТЭРИЛТЭЛЭРГЭ—148800 СОЛК.

Саха сирэ автономияны ылбыта 75, Саха Республиката сана Конституциятын ылыымыла 5 сылларын туолуутун бэлэттир үөрүүлээх минитигэ сырыттыбыт. Президент М. Е. Николаев үрдүнүк правительственной наараадалары туттартаата. «Саха Республикатын бочуоттаах гражданина» аат сурыйааччы Д. К. Сивцевэ—Суорун Омоллоһоҕо, Нерюнгритаан С. С. Каримовага иһэрилинэ, Саха Республикатыгар олохтоммут «Хотугу Сулус» орден бастагы кавалердарынан буоллулар: Мирнэй куорат 2 №-дээх остуолатын директора Т. А. Жилевская, «Сахамбель» государственнай-производственной холбохун генеральнай директора В. Г. Павлов. Миниги кэминтэн бырааһыппымытаагы улахан концерт буолла.

Ассамблеяга ордук хотугу айылах ахсааннаах норуоттар олохторо ыараабытын, онорон таһаарыы наадабытын, промышленнай куораттартан дьон барыта элбээбитин, үлэти суох буолуу үүнэ турарын, сыана күннэти үүнэрин, хамнас кэлбэтин туһунан кэпсэтилэр. Делегаттар Саха сиригэр национальнай өбдөһүү, өбдөһүү, бииргэ үлэлээһин баарын бэлэтэтилэр.

Билигин кэмигэ республикага 31 национальнай холбохтуктар, общиналар бааллар. Күннүлэр бииргэ түмсөн бэйэлэрин норуоттарын культуратын, аһыһаһаарын пропагандалааһылар, сайдыытыгар үлэтиллэр. Төрөөбүт дойдуларын кытта сиссэни олохтуулар.

Түмүктээн эттэххэ, республика норуоттара эйэ-дэмнээхтик, бигэ турунтаахтык олороллорутар кыагы үөскэтэр сокуоннар ылынынылар. Билиги салаабытыгар, итинник сокуоннар баар буоланнар, араас араага, бары гражданныр, атыттарга тэһнээтэххэ, бигэ турунтаахтык олоробут, сана тутулга киирин уустуктары этэтигэ дуораан аһыбит. Норуот туох барыта байэттэн тутулуктаабын ойдоон эрэр. Онуоха 5 сыллаабыта ылыныт Конституциябыт тирах буолбута саарбада суох.

Р. МАКАРОВА,
Саха сирин норуоттарын II Ассамблеятын
делегата.

«СӨХТҮМ, АСТЫННЫМ»

Саха сирин норуоттарын II Ассамблеятын делегата, Чурапчытаагы народнай театр режиссера Иван БУШКОВЫ көрсөн, кылгас интервью ылым.

—Үс күннээх Ассамблея хайдах барда, туох программалаах эбитий?

—Бастагы күн Норуоттар министрстволара тэрийбит «СР национальнай политикаһын экономическай тускула» дьин темада «төгүрүк остуолу» тэрийдэ, маннааха делегаттар сессияларынан араасан үлэлэтилэр. Мин «СР сайдыытын экономикаһа өсөгө» дьин сессияга түбэстим. Итигэ промышленнай улуустар, куораттар делегаттары Саха сирин экономикаһын таарыйдылар, дойдуларыгар баар дьаһалаларын, үлэлэрин-хитнастарын кэпсэтилэр, сиваларын араастаах эттилэр. Холобура, газометтар, энергетиктар, алмааһы, көмүһү хастөөччүлэр олорор, үлэллэр усулуобуйалара олус тыгсаһаһаа ээбит.

Иккис күн Ассамблеябыт үрдүн таһымнаахтык: театризованнай көрдөрүүтүн садалаах. Хас биирдии община бэрэстэбиитэлэ тахсан бэйэтин төрөөбүт тылынан аһардэлээтэ, культураларын, үлэтигэр билиһиннэрдэ. Сахабыт сиригэр элбэх араас норуоттар олороллорун көрөн сөхтүм. Ол курдук, тувинецтар, керейцтар, поляктар, финнэр, армяна, чеченнар, украинецтар уо.д.а. Ассамблеяга барыта 360-тан тахса делегат, 20-тан тахса община бэрэстэбиитэллэрэ кыттынылар.

Үйүс күнүгэр автономияны ылбытыга 75 уонна

сана Конституциятын ылыныымыла 5 сылларын туолар бырааһынныкка сырыттыбыт. Салгыы, Тыл хаһаайыстыбатын уонна ас-үөл министерствотыга быһааччы кэпсэтининэн, «Сайсары» баһынай рыноктар, муус комплекска, «Туймаада» стадионига, спорт дьаһарыаһыгар сылдьан көрдүбүтү билитибит.

—Делегат быһыытынан тугу ордук өбдөһөн хаалдым, туох санаада кэллэ?

—Тыл этинигэр, дьон «Билиги бары эи нуучабын, эи сахабын» дьин омугунан араас-баанка сырыттахытына бу уустук балаһыанньаттан тахсыахтыг дьиллэрин сөбүлэстим. Билиги улууспуттар олоххо биирер «Тэһгэ» тускул политикага, сүрүн хайысхата сөптөөх эбит. Ол эбэтэр, саха ыла кэскиллээхтик бэйэтин көрүһүн-дьаһаны олороруттан улууспут олого турсуо дьин. Халлаантан бэлэи ас түһэрин күүппөккө, биирдии мин бэйэтин хааччынар, тусун онорорун ырыгалаан толкуйдуур кэм кэллэ. Итинэн, эдэр күннү буоларым баһылыгынан, ыччат болууруһун итэриһиргээтиги. Билиги ыччаттарбыт үөрэххэ тардыһымылар күүстээх, үчүгэй, ол эрэри иһэ ылбыт олохторго үлэтир министэ суох. Олти ыччатты производство, промышленность салааларыгар хото үөрэттэрэн үлэ минитин таһаарыахха дэтиллэр. Холобурун ыллаахха, ыччат тыа элэтигэр канык бадарар баһынай хаһаайыстыбаларга кэлэ-минн-бөкөрүннэрэ, астааһын сыһар, олти үлэтигэр нэһахтаах, сарамыһаах буолуохтаах.

Дьомускай кэминин сылларга олус сайдыытын бэлэтиг көрдүм.

Г. ПОГАПОВА.

ЧУРАПЧЫ СЭЛИЭННЭСТИГЭР КЫАҔЫНЫ КҮНҮН АТААРЫ ПРОГРАММАТА

Улуу ыһааһы 52 сылыгар аналлаах үөрүүлээх миниги сарсарда 10 чаас 30 мүн. Кыаһы нааматынныгыт таһыгар садаллар.

Сэрин ветераннарыгар «Айыллаан» Сындыалап күннүгэр «Истин санаа» дьин тематическай бизэти ытытылар. Стадионига тэрилтэлэр икки ардыларыгар үтэскэ кубулуйбут ыһааһы күнүгэр аналлаах эстафета буолар.

Бары сэрин ветераннарыт, сэлэнигэр олохтоохторун кэлэн көхтөөхтүк кытыргытыгар ыгырабыт.

Чурапчы сэлэнигэр дьон бэлэтэ,
улуус ветераннары сэлэтигэ.

СЭРИН КЫТТЫЛААХТАРЫГАР

Кыаһы 52 сылынан сибээстэн СР Президентэ М. Николаев 1997 сыл муус устар 30 күнүнээги ыһааһынан 1941—1945 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитин илбэтинтэригэр, кыттылаахтарыгар итинэн СССР, РСФСР көмүскэллэргэ ылбыт баһырыларын, контууналарын, элбэһэлэһиннэрин эбэтэр фронтта сылдьыыларын кытта сибээстээх ыарыматтан олбүт байыаннай сулууспалаахтар төрөппүттэригэр, көргөһүгэр (эрдэригэр) 1 мөлүһүн солкуобай кээһийдээх харчынан биир кэмнээх төлөбүрү онорорго уурда. Төлөбүр 1997 сыл ыам ыйын 8 күнүгэр дьэри оһоһуллар.

СНА

КНИЖКАР

Ыйым Саха сириндег ветеринария сулууһа тэ-
тэлибитэ 100 сыллаах үбүлүбүтү баһаттыр. У-
рдук, 1897 сыл атырдьах ыйы 3 күнүгөр Россия
империятык ис дьаһалатын министрствотык ыйа-
ынан (оччототуу кыһа, ветеринария сулууһа бу-
луһууларга бас барыһа) Саха сириндег уобала-
скай ветеринария нэһеэсхор, кыһа көмөлөһө-
тэ, билэ укуруктаагы шекара, миннаар көмө-
сөччүлөр, уонна икки бырыһаһаары шекара шты-
р көрүлүбүттөр. Манна уобалай ветеринария
инспекторынан Сергей Акилович Дунтукс апа-
ты уонна кыһа салаалатынан Саха сириндег вете-
ринария сулууһалар тэһэһин атырдьах сиктэн хотон
кыһа иһинэн сыһын атаары турбутэ.

«12 апреля 1921 года для обслуживания Ботушского, Мстисского, Таттинского и Вяземского округов был открыт Чурлянский ветеринарный уезд; заведующим был назначен доктор Михаил Иванович Карелин».

Под купит был арендован частный дом, была сара-
йна, оборудованная инструментами, вёслами для лодки,
улитки, проводил профилактические и лечебные ра-
боты.

(ЯУГА, фонд 54-р, опись 1, дело 42, лл. 3, 6, 171)

Бу көстүбүт должунуң гөңүлүүрүкүн, билиңи
булсүпүтүр ветеринаржай сулуусна расхотмута
Б сыйла буолла, бу илһиниз баара билэиоат. Оттук
иренскэй М. И. диир кйр: 87

Нинн 1885 сыллаахха Дьокүүскайга төрөөбүтү. Атата медиканский фельдшери этэ. 9 саастаабын үхөөнүн үлүлүсүгэ үөрктү. 4 кылааһын бүтэрэн артык духовный семинарияга өссө 3 кылааһын бүтэрбитэ. Атата үөрэтэн, бастааччы ветеринарийнай санни-тарийнай үлэсэбитэ, Нинн атата Николайский Пет-рович медиканский үлэсээн баран, кинини дофелд-шеридабыт эбит уонна икки уолаттарга Михайлы-чича Иннокентийны, өссө иккис бырааттарын өстө-нүөр идэтигэр уһууобут. Олун 1920-1940 сс. Саха-рытгар түбүт Кыргыскайдар үлэсэбиттэр. Михаил-Игнатьевич 1940 сыллаахха диэн Чураччынан, Па-рийан-Өлүөхүмээнэ, Витимини уонна Дьокүүскайга-раас дуобунастарга үлэсээн пенсияга тахсыбыт.

1922 жыл сәтінкөз ый 20 күнүгө Саха сирин
Совнаркомга талкарбыт айданар Чураттынары фел-
шерской пункту Ижа хота көрүлүбүт. метфелет
ер уонна служитель. Бу добуһастарга үлээбнит
эр эбит Кугренский М. Н., уонка Третьяков М. Я.
этик кайы 1925 с. Попов Петр Лазаревич - вет-
сельдерини уонна ветсанитариятын Габипов
Асхад Николаевич. Дмитриев Николай Дмитрие-
вич үлээбниттери архивы докумуонунантан на-
уулартар, кыналар кимикээрлик туһуна докумуо-
нулар.

1928 снллаахха Арлуков Александр Александрович дотом Доджуускайга 1901 снлга тусбуут оир-
улан нуучай цолон улэдабим, минн орто харахтээ
мтехник эгэ, хопсайга 30 га снйт устга Снха сн-
ггар үгсэ оройусннрга влтрннрээд снмфалнн-
дм улэдабимтэ. Онтон 1919 снллаахха Арлуков
нрга дусбуут убайа Шантселеймон Александрович
уралчсннрээд ветерннарннр уналснхн снбннн
ндэдабимтэ Нарномжм бирннннннр бннр нннннн

1971 сыллаахха Саха сиринэр 18 сокууруу, 11
отуу ветеринарий ууаастарга уолу Дьукуну
Наркомземга, ветбакинститутка, лечебни-
ца, буйуука, ветеринарий ыккытатка 30 ык-
кытатка уолу ветфельдшер баалара арга-аппаратура
таратка уолу бааларын баалара истэтихтэтихтэ
мэр истэтихтэ Чурапчытатка Барыковскай Виктор
Иванович «временно» диэн таһытэтихтэ испи-
тэтихтэ ыккытатка.

СЫЛТААХ НАПРАВЛЕНИЕ БЭРИЛЭЭР

Бүтээ уугуус далайхтайхыг дэмжигчээр нэгүс 2 чаас
ан үрэх уламжлалта, далайдаа СТУ Нерюнтри
кавы фидальгээр талхууах (целовой) направлени:
үржиллэр, Таатта улуушугуар уонна Зилхэхэ барил-
нобуу 3 минстада миннигүс идэллэр баахтар: мате-
лика, начальнай үрэхтэллэриг педагогикаа уонна ме-
дцината, хайа дымалата, тулуу иткэллэа сиртэн
остонор тулаллаат баахтар: чикчийчиг техникаа
уонна технологията.

Медицинский домостроительный надзор издается: медицинский домостроительный (флюорографический карт.) лист

Онтон 1931-1933 сс. Чуралчытавы дөт-учааста сибидисейинны Михаилон Афанасий Андрескин ачкан улалайтты. Кини бикиси улуусутугар Одьулуун калыккагэр төрөбүт уонна сибалартан биер маанилгы үрдүк үөрөхтөөк вөтөрүн эбит, кыачкы кырача бастар Манган уоһа дигэн быһааралдыр. Бу улалайттыг сыйларыгар маанилгы улуус санитарларыг вөтөрүнэригэ кини үөрөппүтэ, элчүтөөдү сибэ төрүмдө эрэр колхолоттарган дьону хомуйан. Ол үрдүк, кини үөрөппүт дьонноруттан калыг вөтөрүнэригэ улалайттыр. Елксеев Семен Петрович (Одьулуун), Седальцев Андотия Афанасьевна (Одьулуун), Софронов Додор (Хадлар), Андреск Егор Гаврилович (Болугур), Борисов Дмитрий Николаевич (Турачы) уоһа. Бу үлэһини сибдэтк Михаилта Наркомдөн бирикээстэригэн кутталлаһа кыарыы түбүтүнэн эбэрүстэл (сибирскан жана) Тампо, Голнай оройуос кыурыгар үстүү-элтэһиы бий командиролорго кыалдыг кыалангыт.

1934-1936 сс. усталарыгэр Уйраакнаагн төртүлгэс Черкасскайдаагы ветеринарниан техникуму бүтэрбэт. Гриньа МНынд Александрович, аналгн улаазабэт. Калн улаазабэт биркэмэтигэр түһээн башыаытылн Чурагыч оройуонун 20-ч колхозтара ветмбураторна тнковой дыналы тутуутун саалаабытгэр. Гриньа баята Саха сиригэр пенсияга тахсар дигэри хас да оройуонна улаазабэт уонна кэлнн Чуааааи башуаагэр олорубута. Кинн тутуутун саалаабыт ветмбураторна дыпта 1938 сыллааха башуаа уонна сибилгнн да тувалыы турар. Кинн дуоһунааыаа Нар. филъев В. А. туттаран башуаа.

1937 сэл от ыбыттан Романов Михаил Григорьевич дини ветехникы үлөлзөбөт, кини тулунан, сиби дининнь костүбөтэ. 1940 с. джери ветучавастан сибирдессийиннэк үлөлзөбөтэ. 1950 с. райсовет сир сибирдинь отодотыгар старший врач дуолукайа олохтоомуту, бу дуолукайа үрдүч үөрөхтээх Арзамасская Василий Николаевич быстах кэргэмдээх амыаан, сындыбыт эбит. Кини Казакстанга төрөкбүт, Омский дьаагы ветеринарияй институту бүтэрэи. Чурыйын, Орджоникидзевский, Пурба ороһуоннарынан, Дьакуускайга Наркоматка үлэһэи 1950 сыллардаах кэргүү буруй. Ала дойду сирингэ сибирдэһиытыгар кини да үлөлзөбөтэ документаартаах костүбөтэ.

1942 сыллаахха Казаккылабы ветеринарнай институту бүтэрээт 25 саастаах Татарылаа төрөөбүт-үс-кэбинт ветеринар Иштимиров Хамат Икhtiимирович ыйаас кытаабынай араанын аныкыта, Ол бириэс арыууоннаабы вет-учаастаахка веттехниктар Курбанова М. И., Фодорова М. И. үлэлээбиттэрэ билдэр. Иштимиров 1947 сыллаахха джэрк уулуската да-скаах үлэикэбинт, антон туруорсах 4 сылаах уопу-скаах ылан дийдулаабыт. Ол көнүс атеинер прое-зт.мч төлөсөт, төлөбүдө дилл иккн төгүт көрдөспү-тү; кэнииттэн очототору Наркомат саалтата ити-пердөлүсүтүн өйөөбөтөдө диллалтаа; кыгор Бикти-мннн кэнииттэн Саратовскн ветеринарнай инсти-туту 1948 сыллаахха бүтэрбит Скаенэ Дмитрий Иштимович апаанан кэбинтэ. Иккн үлэллэр кэнигэр арыууонига киги советучасток (ЦЗВУ), Сылааыа Халдаарга, Амаага советучастар уонна Аскалн лабо-раторияга баалтара Иштнхтэргэ киллэллэри сыһыар-тыһылар эбит, ол курдук, Амаагага советулукка 7 котхоо, Сылааыага 10, Халдаарга 8 уонна Чурапчы-таагы совет-учаастаахка 18 полхоо ройсовет испла-номук туураабынан сыһыарыллабыт. Өйөсө кытаа-бынаа арааа Сизенко кэнигэр үлэллэри контуруо-лутура уонна былааччы дьаайыара, 1943 сыллаахха очототору кыри лабораториячы улаатынчаран, Тал-та, Чурапчы арыууоннарын таахчылар лаборатория-лар апарыты, бастагы директорунаа эмнэ иккн апаанан уонна типовой лаборатория дьэкилн туттар-а 1953 сыллаахха джери үлэлээбитэ.

Бу ыстатыйада мийг архыытартан көстүбүт доку-
мункарга олобуран биниси таудуспутулар ветерина-
рия сайдыытын кардыктарыгн сьрдатым уонна 1933
сылларга дьэри нымнээх сатаанак кэлбэлэрини, ба-
рыта собурууттан кэлбэт каллар туастарынан та-
рыйдан. Ылыыа ветеринария Саха сирингэр олох-
тохмута 100 сыла туоларынан сибэстээх өссө
саллыы суруйуовуу.

Б. Г. ТЫФУЛЫНАЕВ, ветеран.

нәзілген туғуынан ысырауалла. Хыракетергистина уонна үөрөх табылла.

ДЫЭ, КНМ КЫНААР ЭБЯТИП?

Чурагчын сэлэмнийхэн тэрилтэлэрн ижи ардн-
терисар 7 көрүмкэ үс түһүмэхтээх сэлүүтүнэй кү-
рэхтэһин бэра турар. Билчүк финалга интерна-
оскуола, уллоотребсоза, алын сүһүөх, орто оскуо-
лалар, «Анна-Паданк-Дайм»-дө күрэхтэһэ сылдыат
лар. Манча 1 миэстэбэ тахсыбыттар Уус-Алдан Суо-
тутулар, II миэстэбэ тахсыбыттар Таатта Чөркөөрүр
сэлэмнээн, күүһэйдөөн кэтэстэрэ.

1 CO₂ ExpP.

КЭБЭЭЙНГЭ СЫЛДЫСПЫТА

РФ үзәкрияраты туйгуна, белгикн "халыр орг
оскуотасын директорын халхынотыбеллел үлөз ол
булаучы Н. И. Васильевы керсөө арунах ылыгыш.
Белгикнотыбеллел кердестүм.

— Хэндай Мэномото, көбүгүдүүгө чыныгыбызга талууну хыялсыз көңсөз эр.

—1942 жылдарарха күнүн Хоптово аймагыт Кулаус, колхознуң арам Вакхтеев Иван Курдун, ийеи Бери Николевка үс кыра суллоох атын колхозтары жетти. Кулаусына көкөрүлүүн барытат. Очкочлор

ини бигэр сэлсэн туула наам элэхийг оролдон. Агаар бэлхисүүртэргэ бэртэдэйнршөөбит, нийм хара үлэвэ сэлдэббит, Сига олохон эсэр нира оёоо — нира нира Кэбэйл сиболон уурин бнэрэ, ону дэунаас дээхтэллэр; «Нира оёону ун уаоха хар марварид» — джэн нобанилөр үлү. Кэбэйл дулбалалт багаан сир. Сиртэн сирлэ көлөрлө эдэйдэббит, минигэ уонна абаан оболорук цуорамтаас тэлнэгэрэ тэсбхэттэ, тэкснэгэ оболор тэбхэтэро нолугуруу дээр, ытайны бөрү үлү. Онго минигэ хэттэ савасты абаан кыгэна Эверстев Марисэ Мухайтхон (Диринг оёолотон библиотекара) дулгэ быйлгтар түлэн хаалбигэсэ элэн оёос сиртэн шан бнлгэсэ, кэлэн бэлбүттэ.

— Ханца үөрэмнүүкнийд /

—1951 сылтаахха Диринг оркуулалгыга үөрэнэ киирибитиз. 1961 сылтаахха Булууттааи полутити- шени бүтэрибитиз, кэллэи үтэлини сылтааи Магадан ыааи педипититутка кэтэтии үөрэммити.

— Үлалзэбнэ сирдэркн?

—1907 сылтан Чакыртан саралаабытым, 1972 сылтан Кытаагакх, антон Диринга, Гаатта Ыскараабытыгар, 1987 сылтан 1983 сылга, пенсияга тахсыахлар дээр, Чакырта уулаабытым.

Айыы киһитэ аһыннаҕас

Тыгь, ұлз ветерана П. С. Сивцева сурүиан эр-
бун, кышаракын үллөстө, малталбын эл, биллэрэ

Бу дыйы баж ыкын 22 күһүтөр 18 сааһын салга
тодоуохтаах сизиник, көмүс куурагайыт, Саха госу-
дарственной университеттэ: саха филологиятын уон-
на төрүт културатын факультетын бастаах курсу-
лар үөрэнэр Пашенькам (Ишмякова) күч сирдыгыт-
тан матта: Дьонуускайга аяллубуска тахаарык ол-
тохтобулутар (ноталар сирингир) суолта турлаабыт.
күннүн устун эссэ бикр дыйык иһэр автобус ил-
пигэр түлээри «Волга» аялчаччына иккитэннэри-
тобо солоом ааспыт. Сизиник тута барбыт, бини-
кэрэхтэв туруктаах балыдыаба сытар.

Мин бу дүрлэг хөхлөгтөн хөхснхэм бигэр гөрүүтгээ. Ол эбэтэр, хүн нийнта хөхүүснэ, айхыг нийнта аһынхыгас бодолар хөхсбүрүн этэл махтанаары, байхыгбалаары. Ол курлуук, кууцпэлтэ өтгүбүтээ муус угтар 18 күнүгэр, издэсэ бэлнэ күнүгэр, буюу бут байхыганы нстат, ууга-уонка түһэл, тайла Сгмел Сёмсловну Дюккуусияйлабыта. Таава ороол дурдата-хөххата эгэ. Нуроанна морга тийнхитчн (бодуи өмүр илдьибитэр): «Надвалэ манайын кулүгэр кэлбөрнө»,—диэк буолбүт. Таннэһнэхтэрэ дуо, суол (каайтарары турарыг этэк килдөһөн көр-бүттэр. «Өрөбүк, бэрбэппи»,—диэк кыккыраччык ахквас үлү. Бөйүлэрэ аһынхыг ыллара үмүдүр дьонуук кэлэр сирдэра килли үүтэ, барар сирдэрэ бабана үүтэ буолон ыксаал турдатырына, аман өйдүгүгэр мөһлүг көмөстөһүр бигэр дөлдүлээхтэрэ. Екаторина Нисипина Ермаласва күтэт түсүт. Кинини, бэрт үлүннүк да буоллар, көрдөн булбутыр. Сааһын тухары врач кнһи билэра-көрөрө элбэх буоллава. Онон яаах көмөтүлэн, көпсэ.ининиэнэн ол хүк ылаа, дөлдүтүгэр «бэлбүтиара, «аминтар нолүс унуоһуи нстөхтүбүт.

Пашонька Бөкүтэ да кыһатытан сорогох ийэрэ
итигилдэн, бикр дойдулаахтарыгар, маада буолла-
бына кимнээх барытыгар көзүлөһөр үтүө санаа-
лаах улаарыта, Ыраах Чыччан диэн участвакка
олорои Сылактаа Үөрөммүө. Оробулүлүр үтүстүк
үс көстөн ордуулаах сиртэ салкы эболожу кытта
кларен-барарын билэрбит, Онуоланы Бүтэрэх дьу-
луһан-дулуһан бикр ээстимылаахтарык кытта
тэннэ үөрөкүтэ университетка үөрэнэ сылдыбыт.
Ханна баарый, өлөр өлүү йылдызата...

Б. Н. Ермакова — биһир дойдубаарларда, мүгү-
раһнар, оуу дурда-халла олустор, мүсөмө ылар
н-һиһит. Ыниһиты да уһунук, доруһадык сыл-
дьан ыһыта, хун-ыл бүүлэ турарыгар бу састаах
нырдыбарас нһы алгыһлык тһэрдһһ.

Д. СИНЦЕВА, МУГУДОН

Автор суругар этиллэр
сана редакция чөзүннүтүгүр
мэлээн сөн түбэнэр буолбатах.
Суруга мыйыллар чахчылар
көрдүүктөөхтарыгар эппил-
дир! Ин автор "ус бэйэтэ
сүгөр.